

Elektronika a Mikroelektronika A4B34EM

10. přednáška

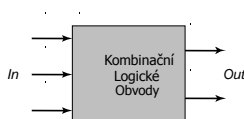
- Kombinační obvody
- Multiplexory
- Dekodéry, Kodéry
- Sekvenční obvody
- Klopné obvody
- Registry

Jiří Jakovenko – Elektronika a Mikroelektronika - Katedra mikroelektroniky – ČVUT FEL

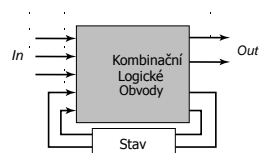

Kombinační vs. Sekvenční logika

Kombinační

$$\text{Výstup} = f(\text{In})$$

Sekvenční

$$\text{Výstup} = f(\text{In}, \text{Předchozí In})$$

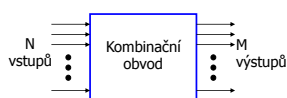

Jiří Jakovenko – Elektronika a Mikroelektronika - Katedra mikroelektroniky – ČVUT FEL

Kombinační logické obvody

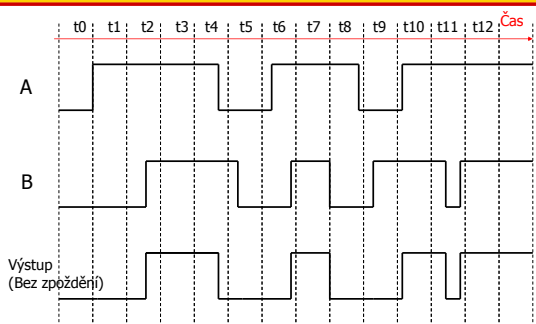
- Statická CMOS logika
 - Konvenční statická CMOS logika
 - Spínací Transistory/Přenosová hradla
- Dynamické CMOS logika
 - Domino logika

Jiří Jakovenko – Elektronika a Mikroelektronika - Katedra mikroelektroniky – ČVUT FEL

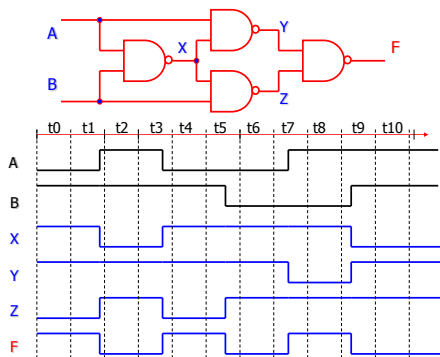
Časový diagram hradla AND

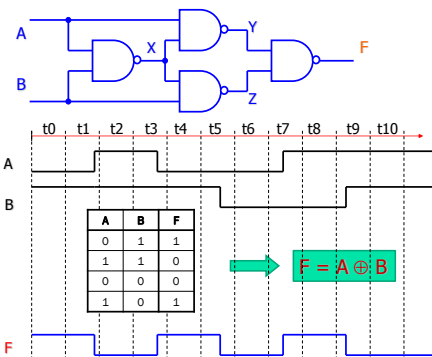
U kombinačních obvodů se výstup mění kdykoli s událostí na vstupech

Časový diagram příklad

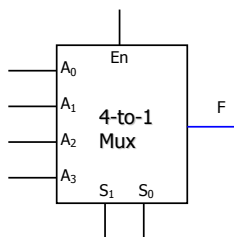

Časový diagram příklad

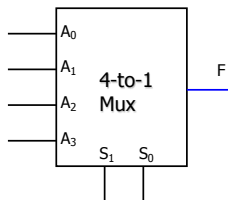
Multiplexory (Mux)

- Funkce: Výběr specifického vstupu
- Jeden z N vstupů (A) je přepojen na výstup F
- Výběrové bity (S)
- En (enable) bit může zakázat přenos na výstup F

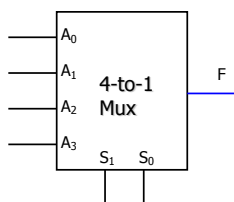
Multiplexor (Mux)

S1	S0	A3	A2	A1	A0	F
0	0	X	X	X	0	0
0	1	X	X	0	X	0
1	0	X	0	X	X	0
1	1	0	X	X	X	0
0	0	X	X	X	1	1
0	1	X	X	1	X	1
1	0	X	1	X	X	1
1	1	1	X	X	X	1

Multiplexor (Mux)

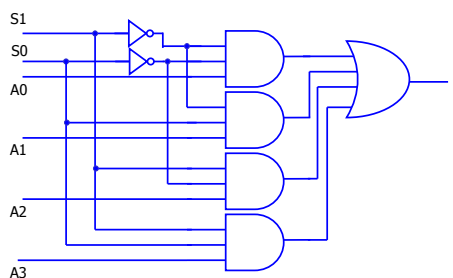
S1	S0	F
0	0	A0
0	1	A1
1	0	A2
1	1	A3

$$F = \overline{S_1}\overline{S_0}A_0 + \overline{S_1}S_0A_1 + S_1\overline{S_0}A_2 + S_1S_0A_3$$

Schema 4-to-1 Mux

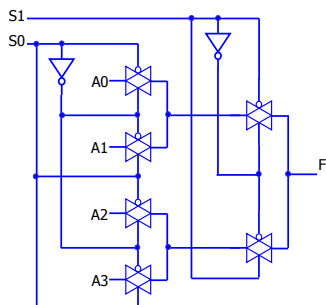
$$F = \overline{S_1}\overline{S_0}A_0 + \overline{S_1}S_0A_1 + S_1\overline{S_0}A_2 + S_1S_0A_3$$

Jiří Jakovenko – Elektronika a Mikroelektronika - Katedra mikroelektroniky – ČVUT FEL

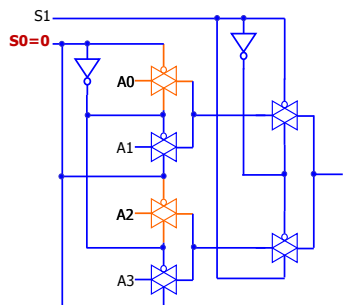
4-to-1 Mux pomocí CMOS přenosových hradel

S1	S0	F
0	0	A0
0	1	A1
1	0	A2
1	1	A3

4-to-1 Mux pomocí CMOS přenosových hradel

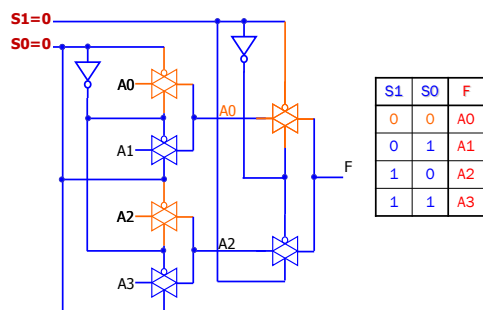

S1	S0	F
0	0	A0
0	1	A1
1	0	A2
1	1	A3

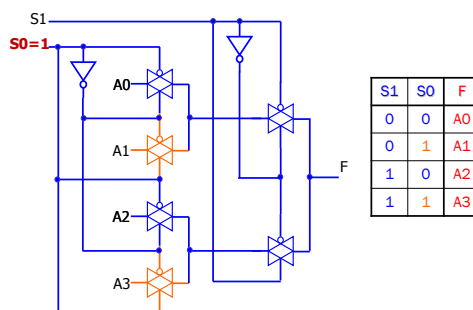

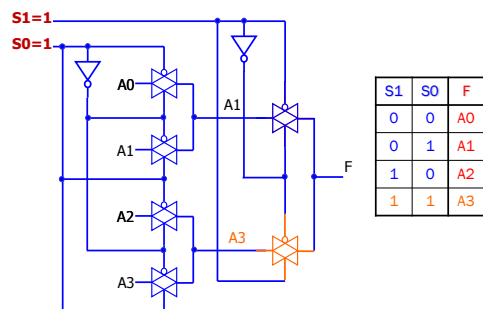
4-to-1 Mux pomocí CMOS přenosových hradel

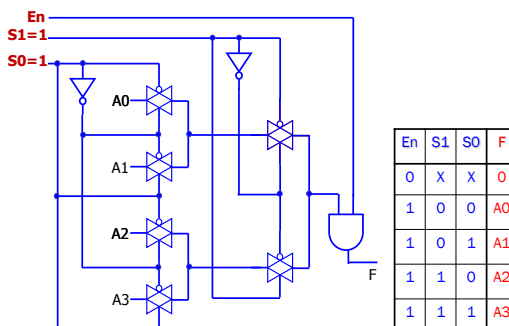
4-to-1 Mux pomocí CMOS přenosových hradel

4-to-1 Mux pomocí CMOS přenosových hradel

4-to-1 Mux pomocí CMOS přenosových hradel Signál Enable (F=0 když En=0)

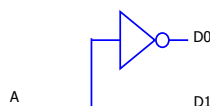
Dekodéry

- Dekodér je kombinační logický obvod, který ze vstupních dat v určitém kódu vytváří na výstupu jiná
- Má n adresových vstupů a 2^n výstupů, z nichž je jen jeden aktivní

1-to-2-Line Dekodér

- Binární dekodér či demultiplexor
- Obvod, který binárně kódovaný vstupní signál o n bitech převádí na 2^n výstupů, kódovaných jako 1 z 2^n

A	D1	D0
0	0	1
1	1	0

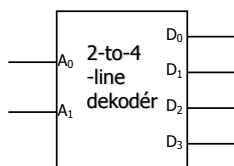
$$D_0 = \bar{A}$$

$$D_1 = A$$

N-to-M-Line Dekodér ($2^N \geq M$)

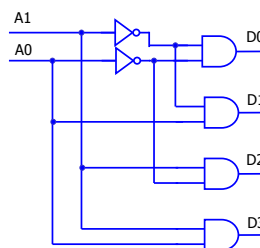
A1	A0	D3	D2	D1	D0
0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	1	0
1	0	0	1	0	0
1	1	1	0	0	0

μE

2-to-4-Line Dekodér

A1	A0	D3	D2	D1	D0
0	0	0	0	0	1
0	1	0	0	1	0
1	0	0	1	0	0
1	1	1	0	0	0

$$D_0 = \overline{A_1} \overline{A_0}$$

$$D_1 = \overline{A_1} A_0$$

$$D_2 = A_1 \overline{A_0}$$

$$D_3 = A_1 A_0$$

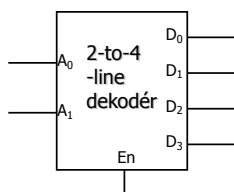
A jak to bude se signálem enable ?

μE

2-to-4-Line Dekodér se signálem Enable

En	A1	A0	D3	D2	D1	D0
0	X	X	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	1
1	0	1	0	0	1	0
1	1	0	0	1	0	0
1	1	1	1	0	0	0

$$D_0 = \text{En} \overline{A_1} \overline{A_0}$$

$$D_1 = \text{En} \overline{A_1} A_0$$

$$D_2 = \text{En} A_1 \overline{A_0}$$

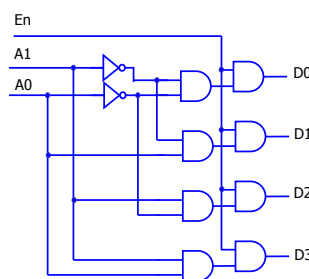
$$D_3 = \text{En} A_1 A_0$$

μE

2-to-4-Line Dekodér se signálem Enable

En	A1	A0	D3	D2	D1	D0
0	X	X	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	1
1	0	1	0	0	1	0
1	1	0	0	1	0	0
1	1	1	1	0	0	0

$$D_0 = \text{En} \overline{A_1} \overline{A_0}$$

$$D_1 = \text{En} \overline{A_1} A_0$$

$$D_2 = \text{En} A_1 \overline{A_0}$$

$$D_3 = \text{En} A_1 A_0$$

μE

3-to-8-Line Dekodér

Pravdivostní tabulka

A2	A1	A0	D7	D6	D5	D4	D3	D2	D1	D0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0

μE

3-to-8-Line Dekodér

Pravdivostní tabulka

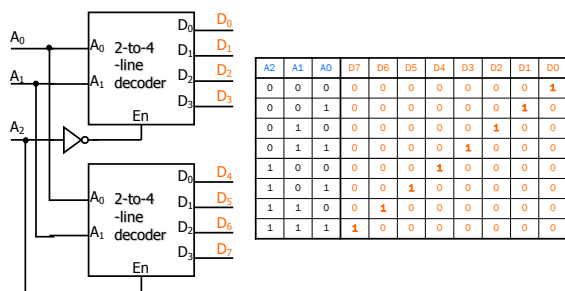
A2	A1	A0	D7	D6	D5	D4	D3	D2	D1	D0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0

μE

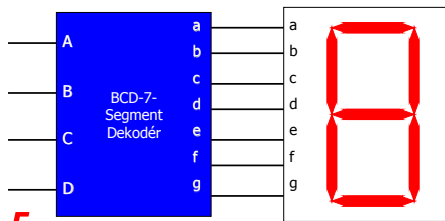

3-to-8-Line Dekodér

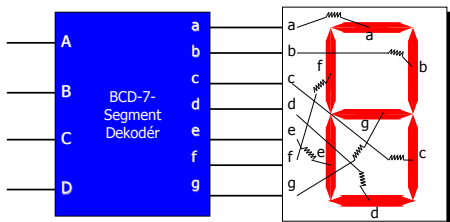
Dekodér BCD kódu na 7-Segmentový

- Převádí binárně kódovanou číslici na její zobrazení na sedmisegmentovém displeji
- BCD kód je definován z logické algebry binárního (dvojkového) kódu

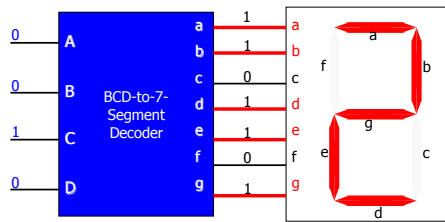
Dekodér BCD kódu na 7-Segmentový

- Pro každou vstupní číslici aktivuje příslušné segmenty

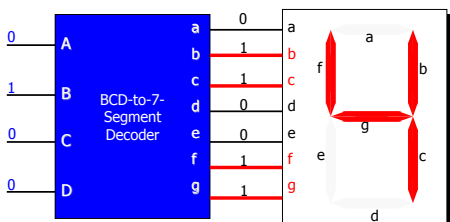
Dekodér BCD kódu na 7-Segmentový

- Dekóduje "2" a zobrazí 2

Dekodér BCD kódu na 7-Segmentový

- Dekóduje "4" a zobrazí 4

Dekodér BCD kódu na 7-Segmentový Pravdivostní tabulka

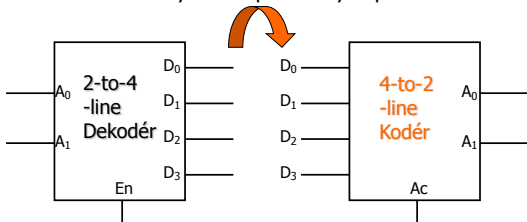
	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g	
0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0
1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1
2	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	2
3	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	3
4	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	4
5	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	5
6	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	6
7	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	7
8	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	8
9	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	9
>10	Ostatní vstupy				0	0	0	0	0	0	0	

Kodér N z M ($M \leq 2^N$)

- Funkce dekodéru je inverzní k funkci kodéru.
- Jeho hlavním úkolem je redukovat počet vodičů v oblasti přenosu informace
- Má 2^n adresových vstupů a n výstupů

Kodér 3 ze 8

D7	D6	D5	D4	D3	D2	D1	D0	A2	A1	A0
0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0
1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1

$D_x = 1$ pouze jedenkrát ve sloupci

$$A_0 = D_1 + D_3 + D_5 + D_7$$

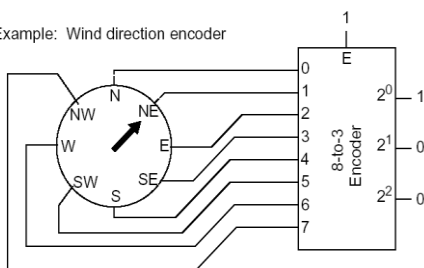
$$A_1 = D_2 + D_3 + D_6 + D_7$$

$$A_2 = D_4 + D_5 + D_6 + D_7$$

Příklad Kodéru 3 z 8

Example: Wind direction encoder

Ukazuje pouze jediný směr v době čtení informace

Sčítačky

- kombinační logický obvod, realizující sčítání čísel, reprezentovaných v binární soustavě

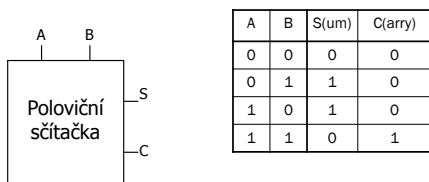
- **Poloviční sčítačka** (angl. Half adder) realizuje sčítání dvou jednomístných binárních čísel
- **Úplná sčítačka** (angl. Full adder) realizuje sčítání dvou jednomístných binárních čísel s připočítáním přenosu z předcházejícího řádu
- **N-bitová sčítačka s přenosem** (angl. Ripple carry adder, **RCA**) vznikne jednoduchým zřetězením N úplných 1-bitových sčítaček, a propojením výstupu sčítačky n -tého bitu se vstupem sčítačky $(n+1)$. bitu

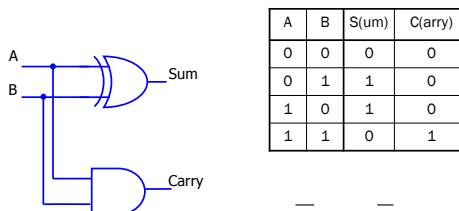
Jiří Jakovenko – Elektronika a Mikroelektronika - Katedra mikroelektroniky – ČVUT FEL

Poloviční sčítačka (1-bit)

Poloviční sčítačka (1-bit)

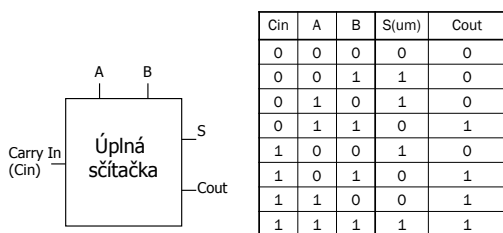
$$S = \overline{A}B + A\overline{B} = A \oplus B$$

$$C = AB$$

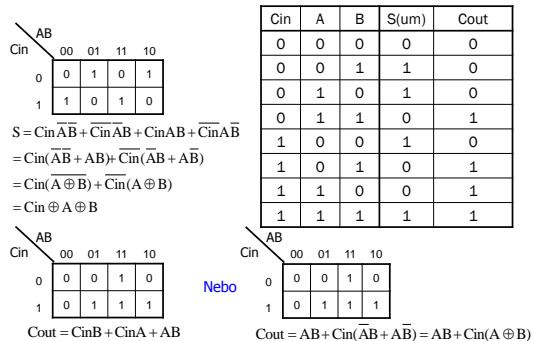

Úplná sčítačka

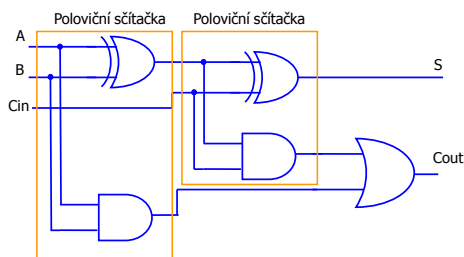
Úplná sčítačka

Úplná sčítačka

$$S = \text{Cin} \oplus A \oplus B$$

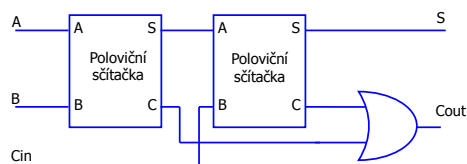
$$\text{Cout} = AB + \text{Cin}(A \oplus B)$$

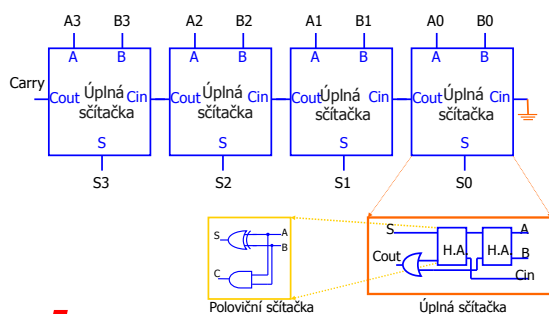
Úplná sčítačka

$$S = \text{Cin} \oplus A \oplus B$$

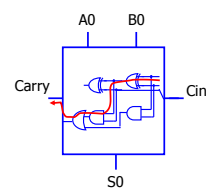
$$\text{Cout} = AB + \text{Cin}(A \oplus B)$$

4-bitová sčítačka s přenosem

Úplná sčítačka – zpoždění signálu

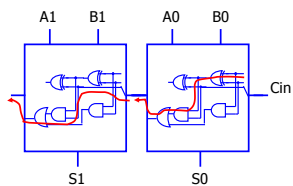

Kritická cesta
 $= 3 \text{ zpoždění hradel}$
 $= t_{\text{XOR}} + t_{\text{AND}} + t_{\text{OR}}$

Úplná sčítačka – zpoždění signálu

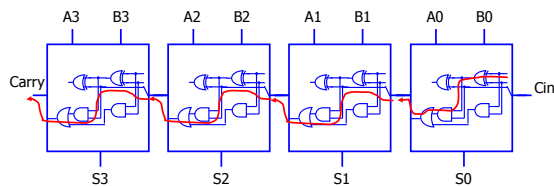

Kritická cesta 2. stupně
= 2 zpoždění hradel
= $t_{AND} + t_{OR}$
(protože 1. kritická cesta
> D_{XOR})

Kritická cesta
= 3 zpoždění hradel
= $t_{XOR} + t_{AND} + t_{OR}$

4-bitová Úplná sčítačka – zpoždění signálu

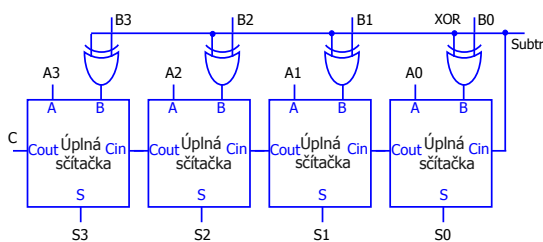

Kritická cesta = $t_{XOR} + 4 * (t_{AND} + t_{OR})$ pro 4-bitovou sčítačkou s přenosem (9 hradel)

Pro 4-bitovou sčítačkou s přenosem:
Kritická cesta $\sim 2(N-1)+3 = (2N+1)$ hradel

Bitová odčítačka

■ $A - B = A + (-B)$

Posuvný registr

Jiří Jakovenko – Elektronika a Mikroelektronika - Katedra mikroelektroniky – ČVUT FEL

Posuvné registry

- Směr posuvu
 - Doleva (násobení 2)
 - Doprava (dělení 2)
- Typy posuvu
 - Logické (unsigned)
 - Aritmetické (signed)

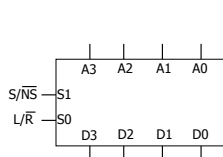
Posun logické hodnoty

- Registr posouvající vlevo
 - MSB: Odsunut pryč
 - LSB: nastaven na log. "0"
 - Příklady:
 - $(11001011 \ll 1) = 10010110$
 - $(11001011 \ll 3) = 01011000$
- Registr posouvající vpravo
 - MSB: nastaven na log. "0"
 - LSB: Odsunut pryč
 - Příklady:
 - $(11001011 \gg 1) = 01100101$
 - $(11001011 \gg 3) = 00011001$

4-bitový posuvný registr logické hodnoty

S1	S0	D3	D2	D1	D0
0	X	A3	A2	A1	A0
1	0	0	A3	A2	A1
1	1	A2	A1	A0	0

$$D_3 = \bar{S}_1 A_3 + S_1 S_0 A_2$$

$$D_2 = \bar{S}_1 A_2 + S_1 \bar{S}_0 A_3 + S_1 S_0 A_1$$

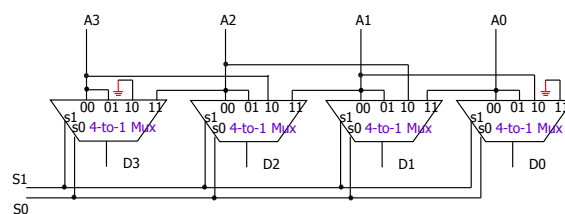
$$D_1 = \bar{S}_1 A_1 + S_1 \bar{S}_0 A_2 + S_1 S_0 A_0$$

$$D_0 = \bar{S}_1 A_0 + S_1 \bar{S}_0 A_1$$

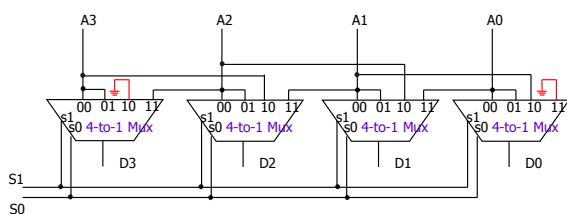
4-bitový posuvný registr logické hodnoty s 4-1 Multiplexorem

S1	S0	D3	D2	D1	D0
0	X	A3	A2	A1	A0
1	0	0	A3	A2	A1
1	1	A2	A1	A0	0

4-bitový posuvný registr logické hodnoty s 4-1 Multiplexorem

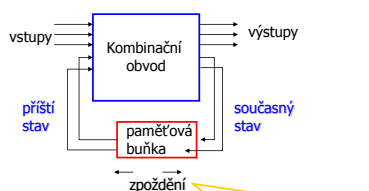
S1	S0	D3	D2	D1	D0
0	X	A3	A2	A1	A0
1	0	A3	A3	A2	A1
1	1	A2	A1	A0	0

Sekvenční obvody

Sekvenční logické obvody

■ Sekvenční obvody

■ Kombinační logický obvod

■ Stavová informace (uložená v paměťové buňce)

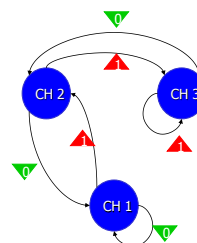
■ Výstup je funkcí vstupu a současného stavu

■ Můžou být synchronní a asynchronní

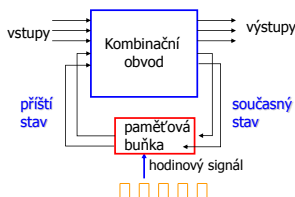
Příklad: stavový automat

TV dálkové ovládání

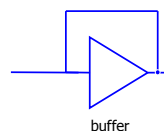
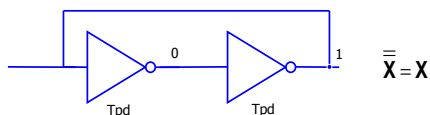
Sekvenční logické obvody

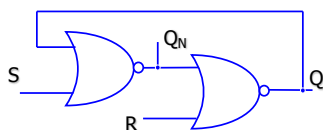
- Synchronní obvody mají hodinový signál k synchronizaci událostí
- Typický synchronní obvod má data uložená v paměti až do doby, kdy dojde k změně hodinového signálu

Uzavřená zpětnovazební smyčka – uchování logické hodnoty

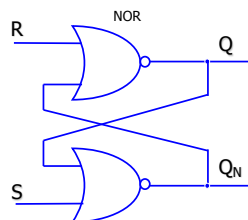
Klopný obvod RS

- RS je jedním z nejzákladnějších a nejjednodušších BKO
- Užívá se k zaznamenání přechodné informace
- Funguje jako elementární paměťová buňka

Klopný obvod RS

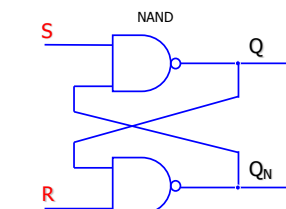
Pokud je na *R* a *S* zároveň logická 1, mluvíme o *zakázaném* nebo také *hazardním stavu*. Znamená to, že tento stav není definován a pokud nastane tato vstupní kombinace, není předem možné určit, v jakém stavu se bude nacházet výstup obvodu.

S	R	Q	QN
0	0	Q	Q
0	1	0	1
1	0	1	0
1	1	0	0

← Bez změny
← Reset
← Set
← Nedefinován

Klopný obvod RS

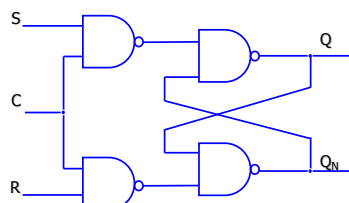

S	R	Q	QN
0	0	1	1
0	1	1	0
1	0	0	1
1	1	Q	Q

← Bez změny
← Reset
← Set
← Bez změny

Klopný obvod RS řízený hodinovým signálem

Přidáním dalších dvou členů NAND zapojených jako blokování vstupů lze realizovat synchronní variantu tohoto klopného obvodu. Obvod tak bude reagovat na vstupy pouze s příchodem hodinového signálu C

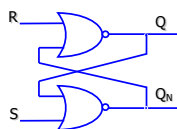
C	S	R	Q	QN
0	X	X	Q	Q
1	0	0	Q	Q
1	0	1	0	1
1	1	0	1	0
1	1	1	1	1

← Bez změny
← Bez změny
← Reset
← Set
← Nedefinován

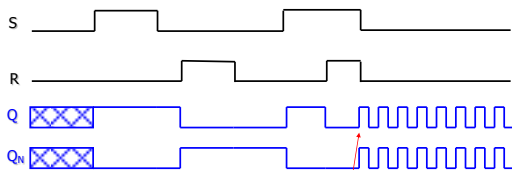

Stabilita klopného obvodu RS

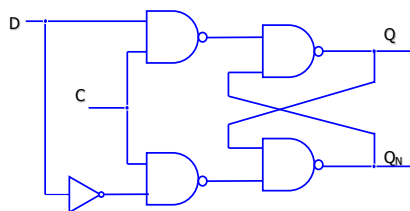
S	R	Q	QN
0	0	Q	Q̄
0	1	0	1
1	0	1	0
1	1	0	0

Nestabilní

Klopný obvod D – D Latch

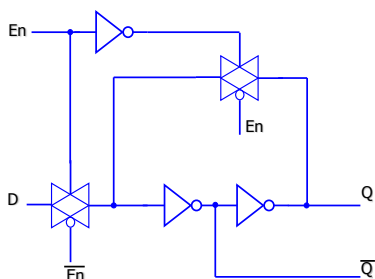

Realizuje jednobitovou paměť. Každý hodinový pulz způsobí zapamatování hodnoty vstupu.

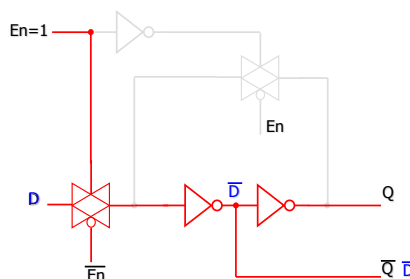
C	D	Q	QN
0	X	Q	Q̄
1	0	0	1
1	1	1	0

Klopný obvod D – D Latch z přenosových hradel

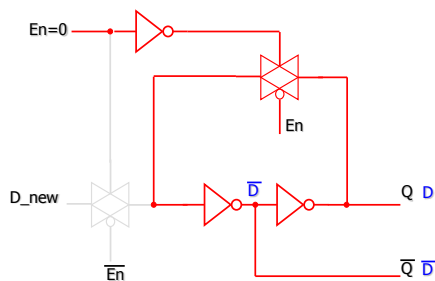
Klopný obvod D – D Latch z přenosových hradel

Zápis dat

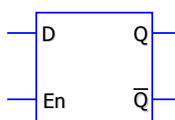
Klopný obvod D – D Latch z přenosových hradel

Pamatování dat

D schematická značka

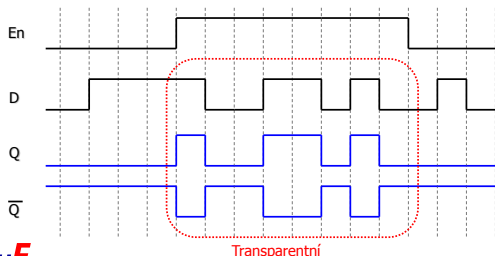
En	D	Q	Q̄
0	X	NC	NC
1	0	0	1
1	1	1	0

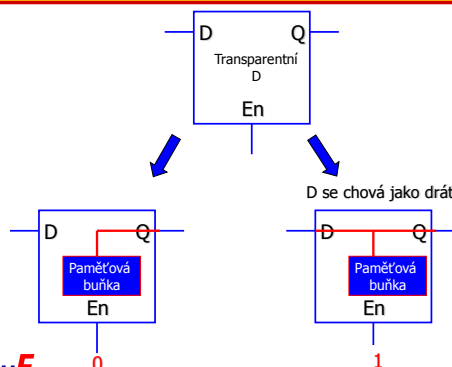

D Latch je transparentní

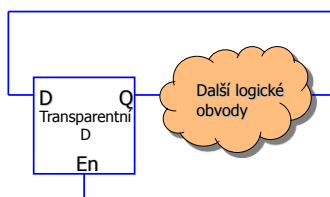
- D Latch je transparentní, výstup mění se změnou na vstupu
- Výstup stále sleduje vstup

Vlastnosti transparentního D

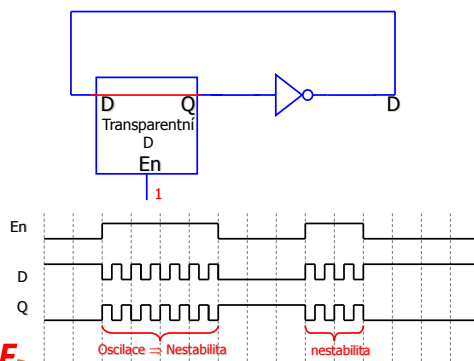
Problém transparentnosti

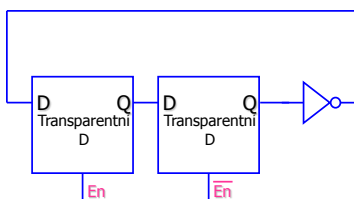
- Okamžitá hodnota na vstupu ovlivňuje další logické obvody
- Může vyvolat problémy se stabilitou a přenosem logické informace

Problém transparentnosti

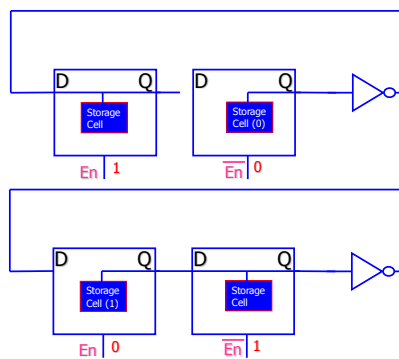
Odstranění transparentnosti

- Oddělení vstupu a výstupu, které jsou řízeny odděleně.
- Pouze jedno hradlo může přenést vstupní logickou hodnotu

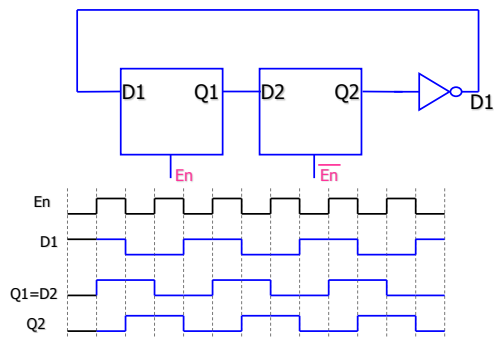

Klopný obvod D - Master-Slave

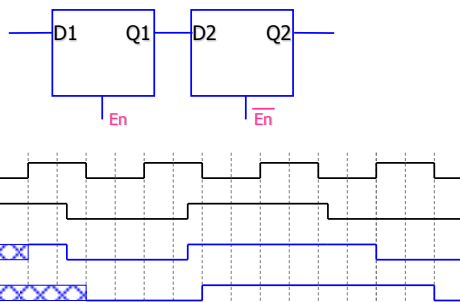

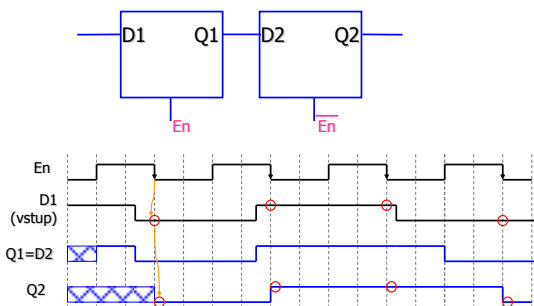
Klopný obvod D - Master-Slave

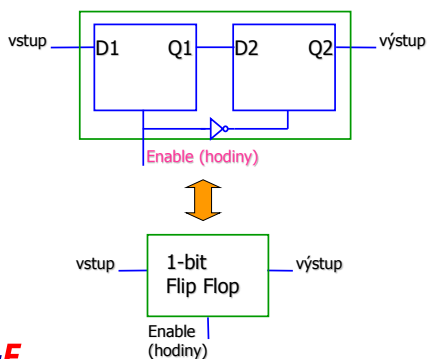
Klopný obvod D - Master-Slave

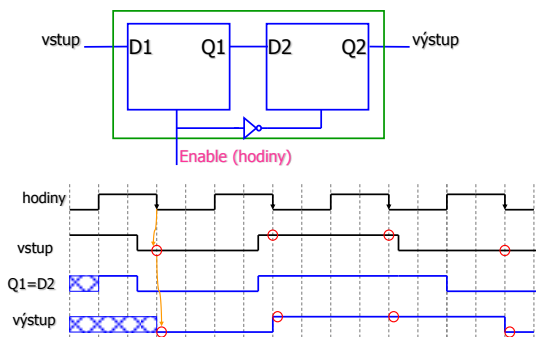
Klopný obvod D - Master-Slave

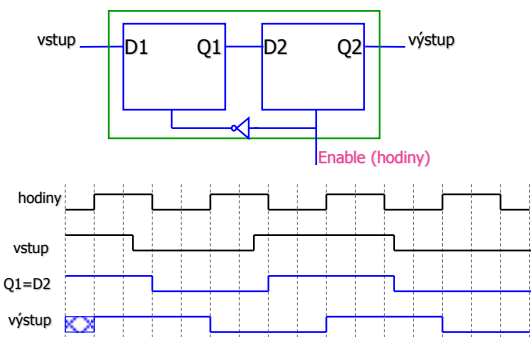
D Flip-Flop (F/F)

Flip-Flop řízený sestupnou hranou hodinového signálu

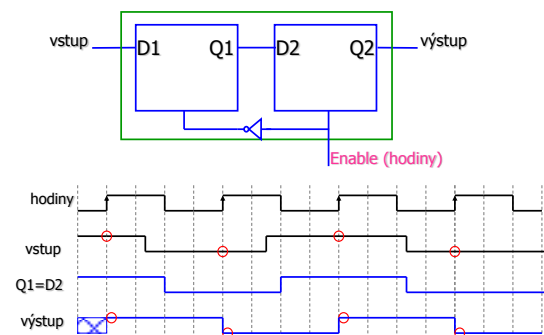

Flip-Flop řízený náběžnou hranou hodinového signálu

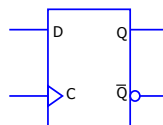

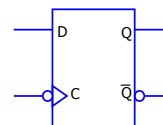
Flip-Flop řízený náběžnou hranou hodinového signálu

Flip Flops – schematické symboly

Flip-Flop řízený náběžnou hranou hodinového signálu

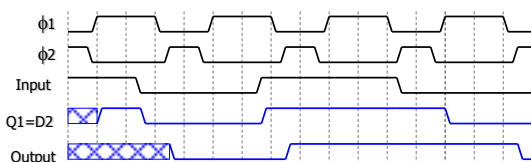

Flip-Flop řízený sestupnou hranou hodinového signálu

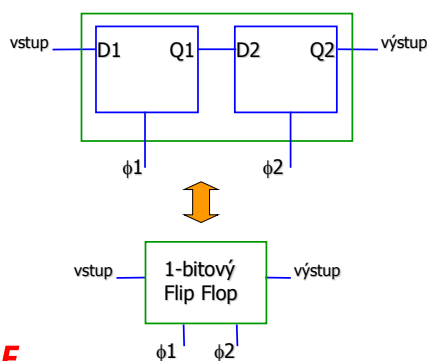

Dvoufázové hodiny

- V praxi řízení „enable“ není vhodné – vznik hazardu
- Bezpečné řešení pomocí tzv. dvoufázových hodin ($\phi 1$ a $\phi 2$)

Dvoufázové hodiny

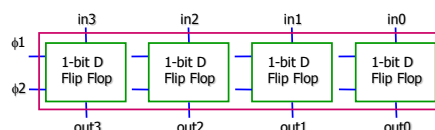
Registry

- Registr je malá paměť, do které lze uložit informaci o velikosti několika málo bitů.
- Velikost registru může být např. 8, 16, 32, resp. 64 bitů,...

4-bitový registr

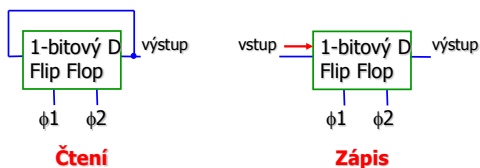
- Registr je nejzákladnější paměťová buňka,
 - každý mikroprocesor má mnoho registrů
 - např. x86 má 8 základních registrů
- Každý 1-bitový Flip-flop je jeden bit registru
- Spojení čtyřech 1-bitových Flip-flopů = 4-bitový registr

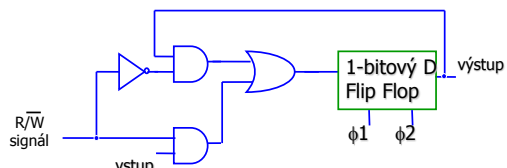

Řízení zápisu a čtení

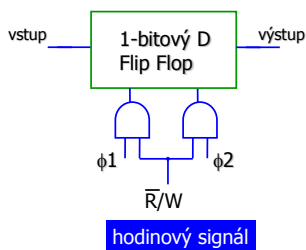
- Čtení: Získává data uložená v registru
- Zápis: zapíše data na vstupu
- $\phi 1$ a $\phi 2$ jsou dvoufázové hodiny

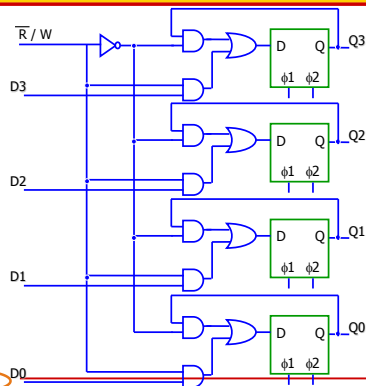
Řízení zápisu a čtení

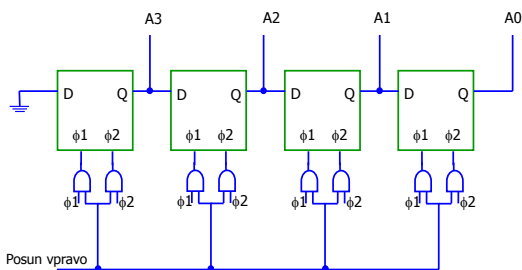
Jiná metoda Řízení zápisu a čtení

4-bitový Registr s paralelním zápisem

Posuvný registr logické hodnoty

Posuvný registr aritmetické hodnoty

